

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija
Direktorat za multilateralne poslove i regionalnu saradnju

Br.

Podgorica, 15. septembar 2011. godine

Informacija
o saradnji Crne Gore sa Organizacijom za evropsku
bezbjednost i saradnju (OEBS)

Uvod

Sa tri hiljade zaposlenih i 18 misija na terenu, OEBS je najveća regionalna bezbjednosna organizacija na svijetu, te samim tim i važan forum za dijalog i efikasna platforma za djelovanje koja promovira bezbjednost. Međutim, tokom posljednjih godina primjetna je kriza u funkcionisanju Organizacije i slabljenje njene uloge na evropskoj institucionalnoj sceni, zbog političkih i ekonomskih promjena na globalnom planu s jedne i novih izazova (terorizam, humanitarne i prirodne nepogode, organizovani kriminal, siromaštvo, energetska bezbjednost, međunarodni i međureligijski sukobi itd.) s druge strane. OEBS, kao i njemu slične globalne ili regionalne organizacije (npr. UN, Savjet Evrope) prolaze kroz period preispitivanja i traženja novog identiteta kako bi odgovorili savremenim izazovima. Upravo zbog postojanja sličnih organizacija koje imaju iste ciljeve dolazi do preklapanja nadležnosti što dovodi do problema demonstriranja komparativne prednosti koju OEBS može da pruži kao forum za politički dijalog¹. Fokus Organizacije je stoga u posljednjih desetak godina premješten na Centralnu Aziju, sa mnogo manje uspjeha nego što je Organizacija imala na Balkanu, prvenstveno zbog neraspoloženja zemalja ovog regiona za saradnju sa međunarodnom zajednicom, kao i podrške Rusije koju imaju u tome. Kako se sve odluke OEBS-a donose konsenzusom, vrlo često se dešava da OEBS u zemljama CA ne može efikasno da vrši svoju ulogu, naročito kada su u pitanju otvoreni ili tzv. zamrznuti sukobi na području zemalja OEBS-a. OEBS se suočava sa izazovom prilagođavanja, koje se može ostvariti nadgradnjom na svojoj jačoj strani iz prošlosti, tj. sveobuhvatnim i kooperativnim pristupom bezbjednosti, kao i pronalaženjem ravnoteže između različitih dimenzija, posebno ljudske i političko-vojne dimenzije. Neophodno je pojačati saradnju među zemljama članicama OEBS-a, naročito njen političko-vojni aspekt (ažuriranje dokumenata i ugovora o kontroli naoružanja). Takođe, pojačana saradnja i koordinacija je potrebna na planu suočavanja sa savremenim transnacionalnim prijetnjama i izazovima. Potrebno je odlučno doprinijeti rješavanju prolongiranih konflikata u zoni OEBS-ovog djelovanja. Sve države učesnice OEBS-a, uključujući i Rusiju, shvataju da bezbjednost predstavlja balans između političko-vojne, ekonomske i ekološke, i ljudske dimenzije, koje su utvrđene osnivačkim dokumentom OEBS-a, Završnim aktom iz Helsinkija. Često postoji debata u OEBS-u oko ravnoteže između ove tri dimenzije. Kada je 2008. ruski predsjednik Medvedev pokrenuo inicijativu za širu stratešku raspravu o sadašnjosti i budućnosti evropske bezbjednosti, OEBS je odmah odgovorio. Ova inicijativa odigrala je ulogu katalizatora u oživljavanju panevropskog dijaloga, i OEBS je izrazio spremnost za razgovor o ovim i drugim pitanjima kroz pokretanje Krfskog procesa.

---

¹ Odluke u OEBS-u se donose konsenzusom i one su politički, ne i pravno obavezujuće za države učesnice. Iako konsenzualan način donošenja odluka garantuje efikasnost u implementaciji odluka, često preduga procedura postizanja konsenzusa utiče na efikasnost OEBS-a

Aktuelna pitanja u OEBS-u

Na području OEBS-a postoji nekoliko konflikata koji nisu u fazi eskalacije i koji su duže vremena prisutni, te se stoga tretiraju kao „zamrnuti“ tj. prolongirani konflikti, u čijem je rješavanju OEBS u manjoj ili većoj mjeri angažovan. Fokus se drži na sljedećim pitanjima:

Gruzija – Odnosi Gruzije i Rusije nakon konflikta i otcjepljenja J. Osetije i Abhazije;

Nagorno-Karabah – Konflikt između Jermenije i Azerbejdžana oko teritorije Nagorno-Karabaha;

Transdnjestrija – Pregovori za rješavanje konflikta nakon secesije ove teritorije od Moldavije 1990. godine;

Kirgistan – Nakon oružanog sukoba, aktivnosti na stabilizaciji zemlje ;

Kosovo – Kosovo se ne smatra tipičnim zamrnutim konfliktom, ali zbog generalne situacije OEBS preko svoje Misije na Kosovu (koja je u statusno-neutralnom formatu, na zahtjev Rusije i Srbije) nadgleda situaciju.

Avganistan - Manji programi prekogranične pomoći, pomoć u izbornim reformama, menadžmentu granica i sl.).

Kazahstan – Jačanje demokratskih procesa, naročito slobode medija, jačanje nezavisnosti izborne komisije i sl.

Bjelorusija – Problematici odnosi sa državom nakon odbijanja produžetka mandata Misiji OEBS-a u Minsku. Pokretanje tzv. Moskovskom mehanizma kojim se nastoji unaprijediti sistem zaštite ljudskih prava u zemlji.

Krfski proces

Krfski proces je započeo 2009. godine na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova OEBS-a održanom na Krfu, u toku grčkog predsjedavanja Organizacijom. U svim pitanjima u okviru Krfskog procesa postoje jasna neslaganja između zapadnih zemalja (EU, Kanada, Norveška, Švajcarska i SAD) uz podršku Zapadnog Balkana, sa jedne, i Rusije i zemalja Centralne Azije sa druge strane. Zapadne zemlje žele da ojačaju sve tri dimenzije OEBS-a: političko vojnu (jačanje dokumenata OEBS-a u vojnoj dimenziji - modernizacija Bečkog dokumenta, kao i revitalizaciju Ugovora o konvencionalnim snagama u Evropi (CFE); ljudsku (jačanje poštovanja i monitoring implementacije obaveza koje se tiču ljudskih i manjinskih prava, slobode medija, slobodnih izbora, koje su sadržane u ključnim dokumentima OEBS-a), kao i ekonomsko-ekološku (veća uloga OEBS-a u energetske bezbjednosti, klimatskim promjenama). Isto tako, Zapad želi korake za rješenje tzv. prolongiranih (zamrnutih) konflikata na području OEBS-a i jačanje mehanizama OEBS-a za rano upozorenje, sprječavanje i rješavanje konflikata, kao i post-konfliktnu rehabilitaciju. Zapad takođe želi veći angažman OEBS-a, zajedno sa ostalim međunarodnim organizacijama, u Avganistanu, kao i jači angažman u borbi protiv transnacionalnih prijetnji poput organizovanog kriminala, sajber kriminala, nelegalne trgovine i sl. Rusija sa druge strane, osim načelne spremnosti za jačanje Bečkog dokumenta i angažmana OEBS-a u borbi protiv transnacionalnih prijetnji, kao i eventualne spremnosti za revitalizaciju CFE i za angažman OEBS-a u Avganistanu, ne želi mehanizme za monitoring ispunjavanja obaveza prema OEBS-u, naročito ne u domenu ljudskih prava i sloboda. Takođe, Rusija nije naklonjena ideji jačanja institucija OEBS-a (ODIHR, Predstavnik za slobodu medija, Visokog komesara za nacionalne manjine) već želi da se njihov nezavisan rad stavi pod kontrolu Stalnog savjeta OEBS-a, a samim tim i pod pravilo konsenzusa. Rusija je protiv angažmana OEBS-a u rješavanju prolongiranih sukoba, osim ako to sve strane ne prihvate, a naročito je protiv davanja većih ovlašćenja predsjedavajućem OEBS-a i sekretarijatu Organizacije kako bi na vrijeme reagovali u vrijeme kriza, tj. mogli da angažuju OEBS u krizama bez dozvole Stalnog savjeta. Rusija takođe želi da OEBS kao organizacija dobije međunarodno-pravni subjektivitet usvajanjem povelje, dok SAD smatra da povelja nije dobro rješenje jer bi njome Rusija pokušala da kontroliše institucije OEBS-a, već pristaje samo na usvajanje konvencije o privilegijama i imunitetima OEBS-a. Strane se slažu oko krajnjeg cilja Krfskog procesa i dijaloga o evropskoj

bezbjednosti-stvaranja tzv. bezbjednosne zajednice na području OEBS-a od Vankuvera do Vladivostoka, u kojoj bi upotreba sile za rješavanje sporova bila isključena.

Litvanija je tokom predsjedavanja pokrenula inicijativu za uspostavljanje vanbudžetskog projekta pod nazivom "Astana follow-up proces". Razlike u odnosu na Krfski proces će se ogledati u manjem broju ambadorskih sastanaka (4-5 godišnje) koji će imati vrlo konkretnu agendu. Pored ambadorskih sastanaka planirana je i organizacija radionica za države učesnice u saradnji sa NVO poput Međunarodnog instituta za mir (IPI), kao i konsultacije samog predsjedavajućeg sa institutima za međunarodnu politiku. Ovaj proces je dobio novi naziv: "V to V dialogue".

Samit OEBS-a u Astani

Samit OEBS-a, koji se nakon jedanaest godina održao 1. i 2. decembra 2010. godine u Astani, se, imajući u vidu očekivanja, ne može ocijeniti uspješnim.² Još jednom su potvrđene nepremostive razlike između strana kao i očigledna nespremnost da se one prevaziđu. Ovakva situacija dovela je do ozbiljne političke krize u OEBS-u jer ni ovoga puta, uprkos svim naporima i prisustvu lidera na najvišem nivou, OEBS kao organizacija nije uspio da pokaže svoju političku težinu i da se nametne kao ozbiljan faktor u evropskoj bezbjednosnoj strukturi.

Na Samitu je usvojen zajednički dokument Samita: "Komemorativna deklaracija-Prema bezbjednosnoj zajednici", u kojoj se ponavljaju ranije usaglašeni principi i norme usvojeni u ključnim dokumentima OEBS-a, čija se godišnjica slavila 2010. godine (Helsinški završni akt i Pariška povelja) koji se tiču opštih obaveza država i postulata na kojima su bazirani njihovi međusobni odnosi³. Uprkos očekivanjima, nije usvojen Akcioni plan koji je planiran zajedno sa Deklaracijom, jer o njemu nije bilo moguće postići konsenzus. Akcioni plan je propao zbog najspornije teme od samog početka – zamrznutih konflikata u regionu OEBS-a, prije svega Gruzije. Iako je od starta najviše rađeno na pronalaženju kompromisnih formulacija kada su u pitanju konflikti, naročito gruzijski, Rusija je na kraju odbila da prihvati pominjanje imena Gruzije u bilo kojem dokumentu koji bi se usvojio, jer je tvrdila da se na taj način priznaje teritorijalni integritet Gruzije.

Usvojena Deklaracija je po svom sadržaju prazan dokument koji ne donosi ništa novo i koji je komemorativno-svečarski tekst koji ponavlja jezik usvojen prije nekoliko decenija i na taj način dodatno podsjeća na to da su se stvari promijenile, ali su odnosi i nerazumijevanje između Rusije i Zapada i dalje u mnogim aspektima ostali isti.

Jedno od najvažnijih pitanja jačanja mehanizama OEBS-a za konfliktni ciklus nije ni pomenuto, a bez njega se ne može govoriti ni o jačanju efikasnosti OEBS-a niti o rješavanju bilo kakvih kriza i konflikata na njegovom području. Ostala ključna pitanja su takođe samo površno dotaknuta – ažuriranje Bečkog dokumenta koje nije ni bilo sporno, ako i pregovori oko CFE koji su već ranije bili dogovoreni i koji sami po sebi ništa ne znače, a isto se odnosi i na generalno jačanje uloge OEBS-a u borbi protiv transnacionalnih prijetnji.

Samit OEBS-a je, umjesto da lansira novu fazu u radu Organizacije, ali i u odnosima država članica, na kraju bio komemoracija prošlih dostignuća sa vrlo neizvjesnim pogledom u budućnost.

Litvansko predsjedavanje OEBS-om

OEBS-om, tokom 2011. godine, predsjedava *Litvanija* (rotiranje na godišnjoj osnovi), a funkciju predsjedavajućeg trenutno obavlja ministar vanjskih poslova Litvanije Audronius Ažubalis. Kao prioriteti litvanskog predsjedavanja određeni su: jačanje napora za rješavanje prolongiranih

---

² Samit je imao za cilj osmišljavanje nove uloge i stvaranje novog plana reformi ove Organizacije kako bi se stvorila „bezbjedonosna zajednica“, koncept koji podrazumijeva zajednički interes za bezbjednost na području OEBS-a od strane svih zemalja učesnica (uspostavljanje geografskog prostora OEBS-a u kojem bi upotreba sile bila isključena).

³ Posvećenost sveobuhvatnoj i nedjeljivoj bezbjednosti, pravo svake države da bira sopstvene bezbjednosne aranžmane, obaveza nejačanja bezbjednosti jedne države na uštrb bezbjednosti druge, posvećenost poštovanju obaveza prema OEBS-u čija je implementacija predmet legitimnog interesa svake države, nepostojanje bilo kakvog bezbjednosnog aranžmana koji bi imao primat u regionu OEBS ili bilo čije specifične sfere interesa na području OEBS-a i sl.).

konflikata na miran i diplomatski način, kroz postojeće formate, kao i unapređenje stepena implementacije principa i normi OEBS-a. U pogledu konfliktnog ciklusa i uopšte rada Sekretarijata OEBS-a, izražena je spremnost da se unaprijede njihove sposobnosti za izradu analiza i procjena, kao i uspostavljanje mehanizama za brzo reagovanje. Kada je u pitanju političko-vojna dimenzija, nastavljen rad na ažuriranju Bečkog dokumenta i otvaranje pregovora oko Ugovora o konvencionalnim oružanim snagama u Evropi (CFE). Transnacionalne prijetnje i razmatranje modaliteta za suočavanje sa prijetnjama čiji se uzroci nalaze van OEBS teritorije (Avganistan), tema su i na agendi litvanskog predjedavanja. Poseban akcenat u pogledu poštovanja obaveza koje proizilaze iz osnovnih dokumenata OEBS-a stavljen je na ljudsku dimenziju, odnosno ljudska prava i osnovne slobode, vladavinu prava i demokratiju.

Tokom litvanskog predjedavanja izabran je novi generalni sekretar OEBS-a, Italijan Lamberto Zanijer, nakon što je mandat Mark Perin de Brišamboia istekao 30. juna o.g. Dva kandidata sa najviše podrške su bili Ursula Plasnik (Austrija) i Lamberto Zanijer, međutim austrijski kandidat je blokiran od strane Turske. Na vanrednom zasjedanju Stalnog savjeta 25.juna o.g.usvojena je preporuka za pokretanje tzv. procedure prećutne saglasnosti za usvajanje odluke Ministarskog savjeta o imenovanju Zanijera za generalnog sekretara OEBS-a. S obzirom da ni jedna od država učesnica nije uložila prigovor na nacrt odluke do 30.juna o.g, Zanijer je i zvanično stupio na dužnost 1.jula o.g. Prioriteti njegovog djelovanja obuhvataju unapređenje efikasnosti i efektivnosti izvršnih struktura Organizacije, uz mogućnost uvođenja funkcije zamjenika Generalnog sekretara, zatim unapređenje saradnje i koordinacije sa ODIHR-om, Visokim komesarom za nacionalne manjine i specijalnim predstavnicima, promociji djelovanja OEBS-a i uspostavljanje čvršćih veza sa civilnim društvom.

Imajući u vidu da je sloboda medija jedan od prioriteta litvanskog Predsjedavanja održana je i Konferencija o sigurnosti novinara u Viljnusu 7. i 8. juna o.g. na kojoj su usvojene preporuke iz oblasti medija, a u fokusu Konferencije su bile i uloga vlada u zaštiti novinara, doprinos civilnog društva, najbolje prakse u oblasti zakonodavstva, sprovođenja zakona i pravosudnih instrumenata u cilju obezbjeđivanja sigurnosti novinara.

Kada je u pitanju predsjedavanje OEBS-om za 2014. godinu, dvije zemlje su podnijele kandidature: Srbija i Švajcarska. Predlog je da se napravi zajednički paket predsjedavanja: da u 2014.g. predsjedava Švajcarska, a naredne Srbija. Odluka o tome biće donijeta na Ministarskom savjetu u Viljnusu 6. i 7. decembra o.g. U 2012. godini OEBS-om će predsjedavati Irska, dok će tu ulogu 2013. preuzeti Ukrajina.

Odnosi Crne Gore i OEBS-a

Crna Gora je primljena u OEBS odlukom donesenom na zasjedanju Stalnog savjeta, 22. juna 2006. godine, što je bilo i prvo članstvo Crne Gore u nekoj međunarodnoj organizaciji nakon obnove državnosti.

Stalni savjet OEBS-a je 29. juna 2006. godine donio odluku o podizanju nivoa Kancelarije u Podgorici u Misiju OEBS-a u Crnoj Gori i dodijelio joj novi mandat⁴. Nakon utvrđivanja novog mandata, sljedeći korak je podrazumijevao i novi Memorandum o razumijevanju između Crne Gore i OEBS-a o uspostavljanju Misije OEBS-a u CG. Vlada Crne Gore je usvojila tekst MoR na sjednici od 19. oktobra 2006. g. Potpisivanje MoR od strane ministra vanjskih poslova Crne Gore i generalnog sekretara OEBS-a obavljeno je 24. oktobra 2006. godine. Funkciju šefa Misije OEBS-a od 2006. do septembra 2010.g. vršila je amb. Paraskeva Badesku (Rumunija), a za novog šefa Misije izabran je Šarunas Adomavičius (Litvanija). Mandat amb. Adomavičiusa za inicijalni period od 12 mjeseci počeo je 1. oktobra 2010. godine.

---

⁴Stalni savjet OEBS-a je 29. juna 2006. godine donio odluku o podizanju nivoa Kancelarije u Podgorici u Misiju OEBS-a u Crnoj Gori i dodijelio joj novi mandat: unapređenje implementacije OEBS-ovih principa i obaveza, kao i saradnje sa Crnom Gorom u okviru sve tri dimenzije OEBS-a, olakšavanje uspostavljanja kontakata, koordinisanje aktivnosti i unapređenje razmjene informacija sa predsjedavajućim, institucijama OEBS-a, misijama OEBS-a na terenu (posebno onim u Jugoistočnoj Evropi), kao i saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama, uspostavljanje i održavanje kontakata sa lokalnim vlastima, univerzitetima, institucijama za istraživanje i NVO, kao i pomaganje u organizovanju događaja uz učešće OEBS-a, izvršavanje ostalih zadataka koje utvrdi predsjedavajući ili druge institucije OEBS-a, a koji su usaglašeni između Crne Gore i OEBS-a.

U odnosima OEBS – Crna Gora nema otvorenih pitanja. Kao zemlja koja ima dugotrajnu uspješnu saradnju sa OEBS-om, prvo kroz Kancelariju ODIHR-a koja je otvorena u Crnoj Gori krajem devedestih, a potom kroz Kancelariju / Misiju, Crna Gora ima vrlo pozitivan imidž. Crna Gora se smatra za uspješnu priču i pozitivan primjer u okviru našeg regiona. U pogledu rada Misije OEBS-a, stalno se ističe veoma konstruktivan i pozitivan odnos vlasti i svih aktera u društvu, koji joj omogućavaju uspješno djelovanje. Nasuprot drugim zemljama u regionu, gdje se više ili manje Misije OEBS-a smatraju za negativan znak koji upućuje na nedostatke u društvu, crnogorski stav se uzima kao dokaz zrelosti, realističnog shvatanja zadataka koji stoje pred zemljom i odgovornog odnosa prema OEBS-u.

Crna Gora aktivno učestvuje u posmatračkim misijama OEBS-a/ODIHR-a i prisustvom svojih predstavnika u posmatračkim misijama pokazuje svoj proaktivan odnos i podršku ciljevima i standardima kojima OEBS teži. Crna Gora je u drugoj polovini 2010. godine predsjedavala članom IV Dejtonskog sporazuma⁵.

U Godišnjem izvještaju o radu Misije OEBS-a u Crnoj Gori koji je prezentiran na zasijedanju Stalnog savjeta OEBS-a u martu o.g. je konstatovano da je Crna Gora ostvarila značajan napredak u reformskim procesima i naglašeno zadovoljstvo ukupnom situacijom u zemlji koju karakteriše politička i ekonomska stabilnost. Takođe je konstatovano da Mandat Misije OEBS obuhvata pitanja koje je EK identifikovala kao ključna za dalji napredak CG i u tom kontekstu Misija će osmišljavati svoje buduće djelovanje. U Izvještaju su navedeni i projekti koji se sprovode sa vlastima u Podgorici, a koji su usmjereni na jačanje vladavine prava, efikasnosti pravosuđa, reformu krivičnog zakonodavstva i dr.

Imajući u vidu da je Misija uspješno sprovela planirane aktivnosti, najavljena je mogućnost reduciranja njenog budžeta u narednom periodu što nameće potrebu detaljnijeg usaglašavanja prioriteta s obzirom na ograničena finansijska sredstva. Kontribucija Crne Gore u budžetu OEBS-a je na najnižoj ljestvici, koja je u skladu sa veličinom, brojem stanovnika i kapacitetom plaćanja. Kontribucija Crne Gore je ostala na ranije utvrđenom nivou (47.805 €).

Predsjedavajući OEBS-a ministar vanjskih poslova Republike Litvanije Audronius Ažubalis boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 5. jula o.g. Tom prilikom, Ažubalis se susreo sa predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem, predsjednikom Skupštine Rankom Krivokapićem, predsjednikom Vlade Igorom Lukšićem i ministrom vanjskih poslova i evropskih integracija Milanom Roćenom. Pored susreta s državnim zvaničnicima, Ažubalis je imao sastanke i s predstavnicima civilnog društva. Ažubalis je naglasio da Crna Gora može da posluži kao odličan primjer kako Vlada jedne države može u potpunosti uspješno da koristi kapacitete OEBS-a i svo stručno znanje i ekspertizu koju OEBS može da ponudi u raznim oblastima, u oblasti ljudskih prava, u oblasti izbora, u procesu izrade nacrtu zakona u pravosuđu itd. Regionalna strategija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala usvojena tokom crnogorskog predsjedavanja Procesom saradnje u Jugoistočnoj Evropi, uz prisustvo i pomoć Misije OEBS-a u Crnoj Gori, predstavlja dodatni podsticaj jačanju regionalne saradnje kao i bezbjednosti i stabilnosti regiona. Pohvalio je izmjene i dopune Krivičnog zakonika u dijelu koji se odnosi na dekriminalizaciju klevete i naglasio da je veoma važna i primjena zakona u praksi ističući da je sloboda medija nešto na čemu treba stalno raditi i što stalno mora biti na agendi vlade.

Stalna delegacija Skupštine Crne Gore pri Parlamentarnoj skupštini OEBS-a učestvovala je na 20. godišnjem zasijedanju ove parlamentarne dimenzije, održanom u Beogradu, od 6. do 10. jula 2011. godine. Parlamentarci su ponovo izabrali predsjednika Petros Efthymiou-a na drugi mandat, u trajanju od jedne godine. Usvojena je i Beogradska deklaracija, na temu „Jačanje efektivnosti i efikasnosti OEBS-a – Novi početak nakon Samita u Astani”, za koju je glasalo više od 230 parlamentaraca iz 53 zemlje. Deklaracija predstavlja politički dokument koji čine rezolucije sa tri

---

⁵U toku trećeg predsjedavanja Crne Gore koje je započeto u julu 2010. godine, održani su: 7. Pregledna konferencija (*jul 2010, Beč*), 9. sastanak Stalne radne grupe (*oktobar 2010, Beč*) i 45. sastanak Subregionalne konsultativne komisije Sporazuma (*novembar 2010, Kolašin*). Bila je to prilika da se Crna Gora dodatno afirmiše i održi kontinuitet uspješnih i produktivnih predsjedavanja. Naime, na ovim sastancima izneseni su brojni novi predlozi i inicijative, te obavljena korisna razmjena mišljenja i stavova o aktuelnim pitanjima od suštinskog značaja za dalju budućnost i perspektivu ovog, za stabilnost regiona, veoma važnog Sporazuma. Usvojene su, takođe, brojne analize, informacije i odluke važne za dalje uspješno funkcionisanje i implementaciju Sporazuma. Svi učesnici su istakli uspješnost predsjedavanja Crne Gore i odali priznanje za organizaciju i postignute rezultate.

opšta odbora, kao i dodatne stavke – rezolucije na aktualne teme, podnesene od strane nekoliko delegacija, koje su ujedno i preporuke za nacionalne parlamente i OEBS na teme ekonomije, sigurnosti i ljudskih prava.

Crna Gora će 10 – 11. oktobra 2011. godine biti domaćin Mediteranske konferencije OEBS-a pod nazivom “Demokratska transformacija – Izazovi i šanse u Mediteranskom regionu”. Konferencija će okupiti delegacije zemalja učesnica OEBS-a, Mediteranske partnere za saradnju i Azijske partnere za saradnju. Ova konferencija se održava jednom godišnje, u zemlji učesnici OEBS-a ili zemlji koja je mediteranski partner OEBS-a. Prethodne godine ovakva konferencija je održana na Malti, a godinu prije toga u Egiptu. Imajući u vidu trenutnu političku i bezbjednosnu situaciju u zemljama mediteranskim partnerima, odlučeno je da se ovogodišnja konferencija održi u nekoj od zemalja Mediterana koja je učesnica OEBS-a i to po mogućnosti iz jugoistočne Evrope, kako bi se ovim zemljama koje su trenutno u demokratskoj tranziciji poslao pozitivan signal sa područja koje je već prošlo kroz slično iskustvo. Crna Gora će na ovaj način promovisati svoju mediteransku dimenziju i poslati pozitivan signal OEBS-u time što je prihvatila da organizuje Konferenciju a ujedno će ispuniti svoju obavezu prema OEBS-u da povremeno bude domaćin njegovih skupova (prije nekoliko godina Crna Gora je bila domaćin zasijedanja Parlamentarne skupštine OEBS-a).

Saradnja Vlade Crne Gore sa Misijom OEBS-a

Misija OEBS-a u Crnoj Gori podržava aktivnosti na planu reforme pravosuđa, policije, vladavine prava, reforme javne administracije, efikasnosti lokalnih vlasti, borbe protiv trgovine ljudima, unapređenja zaštite životne sredine, borbe protiv korupcije i pomoć Parlamentu, sa posebnim fokusom na usaglašavanje Izbornog zakona sa Ustavom i zastupljenost manjina u Parlamentu. Takođe, višestruko je korisna podrška OEBS-a na planu implementacije usvojene zakonske regulative, ekspertska pomoć u izradi zakona, kao i nastavka programa regionalne saradnje u vezi sa projektom jačanja kapaciteta u upravljanju granicama.

Ministarstvo pravde u saradnji s Misijom OEBS-a u Crnoj Gori implementira dva projekta: "Nastavak podrške u implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije reforme pravosuđa 2007-2012" i „Nastavak podrške u reformi krivičnog zakonodavstva". U okviru prvog projekta organizovana je Regionalna konferencija ministara pravde i unutrašnjih poslova pod nazivom "Jačanje saradnje u borbi protiv organizovanog kriminala u jugoistočnoj Evropi", u okviru crnogorskog predsjedavanja SEECF. Pod pokroviteljstvom Misije OEBS-a počela je izrada Komentara Zakona o parničnom postupku koji će biti štampan naredne godine u 1,000 primjeraka. U saradnji sa Centrom za posredovanje Crne Gore, u maju je organizovan dvodnevni napredni trening za 20 medijatora u krivičnim i građanskim stvarima, a do kraja godine planirana je podrška implementaciji Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Odštampana je i druga publikacija "Odabrane presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu". U saradnji sa Centrom za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, Vrhovnim sudom, Vrhovnim državnim tužilaštvom i Advokatskom komorom, a uz podršku Pravne akademije Republike Hrvatske, u maju je održan trening za trenere za obuku o novom Zakoniku o krivičnom postupku. U saradnji sa Centrom za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, u aprilu i julu organizovana su četiri jednodnevna seminara o vještačenjima, i to: krivično-medicinskom vještačenju, balističkom vještačenju, finansijskom vještačenju, kao i analizi DNK materijala. Ministarstvo pravde saraduje sa Misijom OEBS-a i na projektu "Pravda i ratni zločini" čiji je cilj jačanje kapaciteta pravosudnih sistema u regionu za procesuiranje veoma kompleksnih slučajeva ratnih zločina na način koji je u skladu sa međunarodnim standardima.

Ministarstvo finansija saradivalo je sa Misijom OEBS-a preko SIGMA inicijative (Support for Improvement in Governance and Management) koji su zajednički pokrenuli OEBS i EU a čiji je cilj da pomogne zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima za članstvo u EU u pogledu reforme javne administracije. U fokusu pažnje SIGMA su i sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (PIFC sistem) i sistem pripreme i izvršenja budžeta u Crnoj Gori, tj. ocjena sistema upravljanja javnim rashodima u Crnoj Gori.

Predstavnik OEBS-ove Misije u Crnoj Gori učestvuje u radu Vladine Radne grupe za praćenje implementacije Nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudima i pratećih Akcionih planova. Misija OEBS-a je pružila finansijsku i stručnu podršku izradi Akcionog plana za praćenje implementacije Nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudima za 2010/11. godinu. U organizaciji Vladine Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i Misije OEBS-a u Crnoj Gori, 25. i 26. februara 2010. godine, u Miločeru (Budva) održan je Regionalni sastanak nacionalnih koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima na temu „Regionalna saradnja u borbi protiv trgovine ljudima: izazovi i budući koraci“.

Predstavnici Misije OEBS-a pružili su ekspertsku podršku prilikom izrade Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore (79/08) i Zakona o elektronskim medijima (46/10). U okviru ovih projekata pružili su i finansijsku podršku pri štampi zbornika dokumenata „Zakon o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore“ i „Zakon o elektronskim medijima“. Ministarstvo kulture, Uprava za kadrove i OEBS, partnerski su realizovali nekoliko okruglih stolova posvećenih implementaciji ova dva zakona, kao i Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Predstavnik Misije OEBS-a je trenutno član radne grupe za harmonizaciju Zakona o slobodnom pristupu informacijama, Zakona o tajnosti podataka i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a u ovom projektu obezbijediće podršku prilikom međunarodne ekspertize teksta zakona kroz konkretno angažovanje međunarodnih eksperata u radu ove radne grupe.

Kada je u pitanju saradnja Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Misije OEBS-a, pružena je ekspertska pomoć Misije OEBS-a u izradi Zakona o manjinskim pravima i slobodama,

Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda. Organizovane su: Konferencija posvećene ženama preduzetnicama, Konferencija o političkom osnaživanju žena, kao i kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama – 2010.g. Trenutno je u toku obuka za podmladak iz političkih partija o javnom nastupanju, analiza socio-ekonomskog položaja Romkinja u Crnoj Gori, podrška aktivnosti predviđenih Lokalnim akcionim planovima za rodnu ravnopravnost, edukacija državnih službenika, nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u drugim nezavisnim organima i organizacijama iz oblasti pružanja zaštite od diskriminacije marginalizovanih društvenih grupa, medijska kampanja sa ciljem podizanja nivoa svijesti crnogorskih građana u odnosu na diskriminaciju, stvaranje tolerantnijeg okruženja i poštovanje prava na različitost drugoga.

Ministarstvo odbrane je sa OEBS-om i UNDP-om potpisalo 17. aprila 2007. godine, Program razvoja kapaciteta za demilitarizaciju i sigurno skladištenje lakog naoružanja i konvencionalne municije (SALW) za Crnu Goru (MONDEM program). Preko ovog programa predviđena je neutralizacija hemijskih opasnih materija, viškova naoružanja i viškova municije. Ugovor o saradnji koji je zaključen 18. maja 2009. godine sa OEBS-om i UNDP-om, precizirano je da će se neutralizacija municije vršiti u kapacitetima preduzeća sa teritorije Crne Gore "Polix" iz Berana i "Tara" iz Mojkovca. Predviđeno je da se proces neutralizacije odvija u više faza. I faza je završena u periodu od jula 2009.g. do maja. 2010.g. Od tada se po programu MONDEM ne vrši neutralizacija ubornih sredstava zbog nedostatka novčanih sredstava. Takođe, organizovano je pet polugodišnjih brifinga za medije o aktuelnim procesima reforme sektora odbrane u Crnoj Gori. Predstavnici misije OEBS-a će biti angažovani u obučavanju državnih službenika i namještenika na temu "međunarodna bezbjednost i Crna Gora".

Ministarstvo održivog razvoja i turizma u okviru projekta „Podrška sprovođenju Arhuske konvencije u zemljama Jugoistočne Evrope“ (novembar 2010 – decembar 2012. godine), Misija OEBS-a u CG je pomogla i podržala osnivanje Arhus centra u Podgorici. Arhus centar Podgorica je otvoren 15. aprila 2011. godine i funkcionise kao unutrašnja organizaciona jedinica Agencije za zaštitu životne sredine. Arhus centar Podgorica omogućava građanima da na licu mjesta dobiju na uvid sve informacije iz oblasti životne sredine, stručne savjete, ali i mogućnost da organizuju sastanke sa nadležnim institucijama. Jedan od ciljeva osnivanja ovog centra je podrška u sprovođenju međunarodnog ugovora – Arhuske konvencije. Planirano je da misija OEBS-a i u narednom periodu pruži podršku u radu Centra kroz obuku kadrova, organizovanje namjenskih seminara i treninga, izradu publikacija i organizovanje studijskih putovanja.

U okviru projekta „Podizanje nivoa svijesti javnosti i izgradnja institucionalnih kapaciteta crnogorskih aktera u oblasti zaštite životne sredine“ (april – oktobar 2010. godine) u sklopu saradnje Agencije za zaštitu životne sredine i Misije OEBS-a organizovani su okrugli stolovi i brojne radionice na kojima su razmatrane teme identifikovane od strane učesnika kao najznačajnije u datom trenutku (npr. pitanja saradnje lokalnog i centralnog nivoa javne uprave u sprovođenju politike i zakonodavstva iz oblasti životne sredine, pitanje međusektorske saradnje u postupanju prema različitim „eko prekršiocima“, itd.). Takođe, uz podršku i u saradnji sa Misijom OEBS-a 2010. godine objavljen je prvi Bilten o radu Agencije za zaštitu životne sredine. U cilju podizanja svijesti građana o potrebi saradnje i suzbijanja krivolova (nelegalnog ribolova) publikovan je flajer, čiji su primjerci distribuirani opštinama Bar, Ulcinj, Budva, Petrovac, Herceg Novi i Kotor, dana 11. februara 2011.god.

Tokom saradnje pomenutih institucija poseban osvrt stavljen je na analizu kaznenih postupaka u oblasti zaštite životne sredine i prepoznata su dva suštinska koncepta. Kroz realizaciju projekta "Analiza zakonodavstva, kaznene politike i sudske prakse u oblasti zaštite životne sredine i predložene izmjene" (novembar - decembar 2010. godine), aktivnosti su bile posebno usmjerene na neadekvatno regulisana područja nadležnosti između pojedinih institucija, kao i njihove nedovoljne efikasnosti. U cilju prevazilaženja aktuelnih nedostataka, u saradnji sa OEBS-om izrađen je dokument "Kaznena politika u oblasti zaštite životne sredine u Crnoj Gori - pravci reforme". U dokumentu je pored razmatranja postojećih normativnih rješenja, kao i analize njihove usklađenosti sa zakonodavstvom Evropske unije, poseban naglasak stavljen na problem u praksi u postupanju po krivičnim i prekršajnim prijavama, pritom ukazujući na potencijalne slabosti u postupanju najvažnijih aktera u ovom lancu: ekološke inspekcije, policije, tužilaštva i sudova. U izradi dokumenta učestvovali su i predstavnici Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine,

Uprave policije, Vijeća za prekršaje, Uprave carina, Ministarstvo pravde, Osnovnog suda i Državnog tužilaštva. Ovim projektom predviđeno je, u narednom period, i organizovanje seminara i okruglih stolova u cilju edukacije, kako inspekcijских organa, tako i tužilaca i pravosudnih organa iz oblasti životne sredine i njihovog boljeg upoznavanja sa materijalnim propisima iz te oblasti.

Brojne ekološke akcije su takođe inicirane i realizovane kroz saradnju Misije OEBS u Crnoj Gori i Agencije za zaštitu životne sredine kroz projekat „Jačanje tehničkih kapaciteta crnogorskih aktera u oblasti životne sredine“. Kao posebno značajnu izdvojili bi akciju „Očistimo Moraču“ koju realizuje Uprava policije - Specijalna teroristička jedinica (SAJ), uz podršku Agencije za zaštitu životne sredine, Misije OEBS-a u Crnoj Gori i NVO „Green Home“. Akcija je otpočela 05. juna 2011. godine, kada se obilježavalo 39. godina od proglašenja „Svjetskog dana zaštite životne sredine“. Do sada je izvađena projektovana količina od 40 tona otpadnog lima, željeza i olupina, koja je predata na dalju obradu preduzećima „Deponija“ d.o.o. iz Podgorice i d.o.o. „Centar za reciklažu“ iz Nikšića. Osim navedene akcije pomenuli bi i akciju čišćenja Prijestonice Cetinja, povodom obilježavanja „Dana planete zemlje“ 21. aprila 2011. godine. Ovaj vid saradnje će biti nastavljen i u narednom periodu putem kampanja podizanja svijesti javnosti o potrebi očuvanja životne sredine, kao i jačanjem tehničkih kapaciteta.

U 2011. godini pokrenut je i projekat „Škola ekološkog aktivizma“ (mart 2011-u toku). Ovaj projekat ima za cilj podizanje učešća javnosti u diskusijama o najaktuelnijim izazovima u oblasti zaštite životne sredine sa kojima se Crna Gora suočava na putu integracija u EU- naročito u sektoru upravljanja otpadom. Polaznici Škole su bili predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu životne sredine i ostalih relevantnih državnih institucija. U toku Škole, na jednom od okruglih stolova, upućena je inicijativa ka Misiji OEBS-a za pružanje podrške u organizovanju treninga i obuke za medicinsko osoblje vezano za upravljanje medicinskim otpadom. U navedenim aktivnostima Agencija za zaštitu životne sredine će biti uključena kao jedan od glavnih partnera.

Memorandum o razumijevanju u vezi sa unapređenjem kapaciteta službi za sprovođenje zakona u oblasti kontrole i smanjenja lakog i malokalibarskog naoružanja potpisan je između Ministarstva unutrašnjih poslova, UNDP-a i Misije OEBS. Misija OEBS-a je pružila tehničku podršku prilikom pripreme zakonskih i podzakonskih tekstova utvrđenih Programom rada Vlade za 2011. godinu (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi, Zakon o nevladinim organizacijama). Reforma policije u Crnoj Gori 2005 -2010, procjene i preporuke, u okviru koje su realizovane II i III faza Projekta analize progresa reforme policije u Crnoj Gori i seminar „Profilsanje krijumčara droge“. Od ostalih zajedničkih aktivnosti izdvajamo aktivnosti na jačanju regionalne prekogranične saradnje u okviru koje su organizovani brojni sastanci i obuke, kao i projekat institucionalnog jačanja kapaciteta Policijske akademije i policije u Crnoj Gori u okviru kojeg su organizovane obuke i studijske posjete centru za obuke u Holandiji. Realizovani su i projekti podrške lokalnoj samoupravi kroz program „Najbolje prakse“ na nivou jedinica lokalne samouprave i program „Odgovorno rukovođenje“ na nivou 10 jedinica lokalne samouprave.